NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v torek 31. oktobra 1854. *List 87.*

Nova vojska širokih in ozkih ogonov ali krajev.

Kakor ste pri nas še zmiraj dve stranki kmetovavcov, ena za široke, druga za ozke ogone ali kraje (Bifang-Ackerung), taka je tudi po Nemškem v nekterih krajih, čeravno se je večina umnih gospodarjev že zdavnej do dobrega prepričala, da se zemlja z veliko večjim dobičkom obdeluje na široke ogone, in so tedaj večidel slovó dali ozkim krajem.

Reči moramo, da z veliko radovednostjo smo vzeli unidan v roko 40. in 41. list kmetijskega časnika, ki ga česko gospodarsko družtvo izdaja pod naslovom „Centralblatt für gesammte Landeskultur“, ko smo zagledali nadpis te pravde. Mikalo nas je slišati, kako se tam kmetovavci pričkajo in kako eden druzega podajajo, ker gotovo je, da po pričkanju se vsaka stvar bolje pretrese, kakor brez pravde.

Čujmo vojsko!

Naj poprej pa moramo svojim bravcem povedati, da 16. veliki zbor nemških kmetovavcov je ostro grajal ozke ogone in jih edino le poterdil na takih njivah, kjer je rodovitna zemlja silo plitva. Zoper to grajo velikega zbora se je vzdignil vodja kmetijske šole v Weihenstefanu na Parskem, slavni gosp. C. Helferich, in v časniku parskega kmetijskega družtva se je potegnil za ozke ogone ali ozke kraje.

Berímo zdaj kako imenovani vodja Weihenstefanske višje kmetijske šole zagovarja ozke ogone, in kako ga pretresa v omenjenem časniku „Centralblatt“ njegov nasprotnik. Zagovornik ozkih ogonov začne vojsko za ozke ogone takole:

„Da so ozki ogoni na težki mokri zemlji priporočila vredni, je dosta znano; toraj od tega nočem ničesar več govoriti; skusil bom le dokazati: ali res toliko dobrih in pridnih kmetovavcov okoli Nürnberga in Fürtha napčno ravna, da na svoji pešeni zemlji še zmiraj ozke ogone delajo po stari šegi od nekdaj. Poprašal sem tedaj več pametnih kmetovavcov pri Nürnbergu: ali so že kdaj skusili široke kraje delati, in ali niso na širocih ogonih več žita pridelali, ker pri ozkih vselej en prazen razor ostane? Na pervo vprašanje so mi odgovorili, da so poskusili, — na drugo pa, da na ozkih ogonih so vselej več pridelali. Blizo Fürtha poznam tudi prav umnega gospodarja, ki ima več sto oralov zemlje, ki ni mogel iz začetka nič slišati od ozkih ogonov, zdej pa se je popolnoma prepričal, da so dobri. Kjer tako očitne skušnje govoré, ne smé kmetijska učenost le zabavljati in zaničevati, temuč prizadevati bi si mogla, kako bi se dalo to spričati in razjasniti tudi z lučjo učenosti“. Tako govorí pervo poglavje zagovornika ozkih ogonov.

Čujmo, kaj njegov nasprotnik k temu pravi v sledečem:

„Res je, da nekteri kmetovavci ozke ogone na težki in mokri zemlji priporočajo, ali mi vprašamo: koliko se ž njimi opravi? V veliki móči nič — kolikor pa v manjši mokroti koristijo, toliko in še dvakrat več pa škodujejo v dolgi suši. Za take mokre zemljiša je le en gotov pomoček, ki za vselej pomaga: in ta je — drenaža. Škoda, da naši kmetovavci v tem še niso tiste umnosti dosegli, kakor angleški, belgiški in drugi. — Dalje: kak kmetovavec zna „priden“ in „dober“ biti, pa vendar je enostransk v svoji razsodbi, posebno če je zaljubljen v stare šege. In večidel so naj huji v tem tisti, ki so prav „pridni“ in prav „dobri“ kmetovavci. Hebski kmet je priden in dober kmetovavec, pa skusi ga prepričati, da njegovo drevó s seženj dolgo in ravno dilo nič ne veljá, in reci mu, da ozki ogoni niso pametni, in daruj mu poverh še Švercovo drevo, da naj ž njim na ploh orje, — kaj ti bo na zadnje, z glavo majaje, rekel? „To ni za nas“.— In zakaj bi bili nürnberški kmetje drugač? saj so jim sorodni! In če Vam je, gospod Helferih! kaj tacega tudi neki „umen“ kmetovavec blizo Fürtha rekel, so to le besede; bolj bi mu bili hvaležni, če bi nam bil natanko povedal: koliko je pri enaki posetvi na ozkih, in koliko na širocih ogonih pridelal, zakaj, kakor v zemljomerstvu ne veljajo dokazi le na videz ali na očí, ampak po natanjčni številni razmeri, tako tudi v kmetijstvu ne veljajo le poveršne, ampak natanjčne, večletne, primerjajoče skušnje. Le ker se nam take skušnje na znanje dajo, tam je potem učenosti lahka reč razjasniti in dokazati: zakaj je to tako in ne drugač. In res se moramo čuditi, da zamore vodja višje kmetijske učilnice s takimi pripovedkami zadovoljen biti, s kakoršnimi se dajo le stare babice prepričati, ne pa zvedeni možaki“.

Gospod zagovornik ozkih ogonov dalje govorí:

„Če Rau v svojih bukvicah od fališkega kmetijstva pravi: „Pokaži mi plug tvoj, in povedal ti bom, kakošen kmetovavec si“, bo pač marsikterega kmetovavca krivo sodil. V zgor omenjenem kraji se nikjer ne vidi Švercov plug, ker ga za ozke ogone ne morejo rabiti. Nemški plug z dolgo, ravno dilo je tam navaden, in še dva takošna pluga imajo, da zamorejo ogonom pravo grivasto podobo dati, enega z daljo, druzega s krajšo ravno dilo“.

Nasprotnik mu na to odgovorí:

„Če bi hotel Rau po plugu soditi pridnost kmeta, bi se gotovo večkrat zlo zmotil, ker naj pridniši kmet zna naj okorniši plug imeti. Ne bo se pa Rau motil, če po plugu sodi razumnost kmeta; slab plug je gotovo znamnje slaboumnega kmeta, če je tudi sicer priden in dober kmetovavec“.

„Res je, da Švercov plug ni za ozke ogone; na ozke ogone gotovo ni Šverc mislil, ko je svoj plug znajdel, pa tudi Pabst in Wekherlin ne, ko sta ga priporočala. Zatega voljo je bistri glavi še zmiraj pot odperta, da iznajde za ozke ogone

popolnoma pripravno drevo, če morebiti stari nemški z dolgo ravno dilo vendar naj popolniši ni!! Če se tam z nemškim plugom na nürnberškim polji lahko orje in ga en sam konj vleče — kdo se bo temu čudil na tako lahki zemlji! Če pa s tim plugom v hebski okolici in na bližnjem Parskem le orati zamorejo, ako po dva ali celó čvetero volov vprežejo, in če še en gonjač mora zraven živine gori in doli koračiti, da se sprehaja pod milim nebom! moramo res milovati nedolzno živino, ki se tako terpinči, ne pa gospodarja, kteremu pameti manjka, da si ne omisli pluga, s kterim se lahko dela in postopača zraven živine treba ni. (Konec sledi.)

Starogodovinski pomenki.

Mitologiški kraji.

Razložil Davorin Terstenjak.

(Konec.)

Še lepše se očituje častje Shivaizma gor po Ščavnici. Tam so Jamičarji pó Shiva-tu, Jamatu *) Jamniku — jetniku pogubljenih. On je božanstvo mertvih in je jezdil na bisu (Büffel), zato so sosedi Jamičarjev Bisarjanci.

Shiva (ženska stran) pa je tudi imela dobre lastnosti, bila je kot Bhavany — Baba boginja ljubečih in se je velela Blaga in Draga, in glejte v soseščini Jamičarjev in Bisarjancev Dragotince in Blaguše. Shiva je bila tudi boginja kupcev in se je velela Chati die Kaufmännin, in čudovitno zares! — poleg Dragotincev in Bisarjancev nahajamo Kupetince in na rimsko-slovenskih kamnih noriških in panonskih stotino imen Cupitius, Cupitianus, Cupetinus, Cupetina in celi rod Panoncov, to je, kupcov. Shiva se je tudi velela Rama, to je, radostna, in Sthana, to je, Stanislava (die Beständige); zato nahajamo v bližini Kupetinec Radince in Stanetince. Imela je kot černa boginja hude očí, zato so jej rekli Virobakša (slovenski virooka) in Trilokena, ker je tri očí imela; znamenito je tedaj viditi Okoslavce v soseščini Očislavcov! Za temi pridejo Krabonošci (indiški Shiva suradhara, die Kuhträgerin), ker je krava njeni zaznamek; za Krabonošci so Juvanci (indiški juvan, latinski juvencus, juvenis, zato toliko slovenskih imen Juvančič), kteri se tudi velijo Ivanci (ker je *ju* = *i*, na priliko, jünoh in *i*noh, J*o*van in *I*van). Za Ivanci so Stavničinci po Sthani — Stanislavi; za temi pridejo Ihovci in Ižmanci, ki so imé dobili po ihu, igu, to je, volu (jumentum, po pravem jugmentum).

Shiva se veli tudi Ishani dominatrix, imperans, Vladislava, Vladomira, Vlasta, — in glejte za Ižmanci Vlastomerce! Shiva se je tudi velel Čandrašekhara lunam gerens (in vertice, in capite), — zato nahajamo v soseščini Vlastomercev Lunanoše!

Idimo zdaj od Sčavnice proti Pesnici. Tù se nam novo častje odpira. Shivin symbol kakor boginje pekla je tudi kôzel, kteri se veli tudi pri nas in ogerskih Slovencih cogelj (nemški Zagel, Zakel, kôza z dolgo volno), — zato se velijo sosedi Ivancev Cogetinci. Kôza se veli v Sanskritu čaga, in glejte ne daleč od Cogetinec Čagovce. Blizo Čagove nahajamo dve vesi Vishnuitov Verjane in Svinjarce, ter pa same Shivaite, Tèrbetince, Tèrnovce, Vitomarce, Biščane, Gočovce, Voličance — zgol častitelje tèra, vita, bisa, goča (gô sanskritski Ochs, od kodar slovenski gov, govedo) vola Shivatovega.

*) Od glagola indiškega jam, slovenski jamem, jeti; glej „Bopp: Gloss.“ sub voce. Pis.

Shiva se tudi veli Vila, kar Paulin prestavlja arcus, in glejte spet: Ločič in Vilovnjak se nahajata v bližini gore imenovanih vesnic. Dalje doli so spet tri vesnice, ktere so ime dobile po častju Shivatovem in sicer Savci, Vitjani in Tèrbetinci po Savi, vitu, tèru. So to skoro sosedne vesi, ki so jasna priča, kako skerbno so stari Slovenci razločevali imena. To ljubo žival, zaznamek božanstva njihovega, pa tudi njim naj bolje koristno so hotli prav lepo častiti, zato so kerstili z njenim imenom skor vsako ves, vodo in goro, ali za ložji razloček s sinonimnim izrazom.

Nahajamo še kraj Drave Muretince pe biku muri, dalje Sabovce in Svetlince, častitelje luči, svetlobe; sanskritski sabha, ktera beseda je nekdaj tudi Slovencom znana bila, kakor ime Sobot, Sobotica *) pričuje, v ktere bližini so Luče in Svičina kopla (kopalo, severnoslovenski kupalo je bil praznik letnega solnca), kar pa na častje luči, svetlobe opominja. Ne daleč od Sabovc so Tibelci, spet mitologiško imé, opominjajoče na boga Bela, Belina, kterega Tertulian tudi Tibelina imenuje, in ktero ni drugo božanstvo, kakor Rama, Čandra, to je, Radoslav beli bog, Radogost, svetli lučni bog. Blizo Sabovc pred pragom starega Petovia je Budina, občina, ki je ime dobila po častju Budata, predslednje avatare Višnutove.

Tudi v okolici mariborški nahajamo mitologiške imena kakor Radizel in Vilana, ne daleč od Vilane pa Lutomer, občino v frajhamski fari. Ime Lutomar se trikrat najde na noriških kamnih.

In tako bi znal dosti vesi, rečic, gor itd. imenovati, ktere imajo mitologiške imena, ali ostroumnemu čitatelju so že te zadosti. Ne vlada goli slučaj v tih imenih, temoč v njih genij starodavnih časov pihljá s svojimi krili. Kako stare že so vse te vesi, ker so že davno pozabljene imena se še ohranile! Od dosta imen že narod slovenski pomena ne pozna, kakor, postavim, od „Savci“, „Vitjani“, „Vitomarci“, — al sosedni Tèrbetinci in kritično jezikoslovje nam njihov pomen razložuje. Ker še do dnešnjega dneva nahajamo toliko krajev, kteri imajo mitologiške imena, kdo bo še dvomil, da so imena Emona, Hemona, Aemona **) (na dravskem polju so še rodovine Emec), Celeja, Siscia, Varunum, Berunium, Upelae itd., tudi mitologiške in po tem takem djanski dokazi za naše terdenje. Ker jih še verh tega plastiški obrazi in simboli podpirajo, kdo more biti tako prederzen, da bi djal: vse to je celtiško, in naše terdenja so „ausschweifendste Ansichten“? ***)

*) Pri severnih Slovencih so Sobotki bili solnčni prazniki.

**) Ama, Ema se pri Čehih nahaja pod imenom Libuša, kakor Ishani, Lada, Ladislava Vladislava, Vladomira pod imenom Vlasta. Zmiraj jednaki duh, čeravno ni jednako imé! Pis.

***) Kakor unidan omenjeni kritikar K. (iz Gradca) v draždanskem „Correspondenz-Blatt“ blodi. Vred.

Zivljenjopisje slavnih Slovanov.

Baron Čehovin.

Baron Čehovin, sedanji c. k. nadkojnik ulanov, je rojen v Branici na Krasu, blizo štiri ure od Tersta. Pred 27 leti, ko je bil še učenec na goriškem gimnazii, so ga vzeli v vojake, kakor več druzih njegovih tovaršev.

Čehovin se je vseskoz izverstno obnašal. O začetku znane vojske v letu 1848 na Laškem, namreč potem, ko so, posebno v Milanu in v Benetkah, austrianski podložniki začeli protiviti zoper svojo vlado, pridruživši se bližnjim Piemontezom ali sardinskemu kralju Karlu Albertu, je bil Čehovin nadtopničar (Oberfeuerwerker),

in ravno ta čas drugi poveljnik otopjeka (baterije) konjaništva Nr. 2. v brigadi kneza Lichtenštajna. Konec mesca maja tistega leta je bil dobil, česar je z velikim hrepenenjem želel, lepo priložnost, očividno skazati svojo serčnost in hrabrost v vojski zoper sardinsko armado. Ko je bila namreč 29. maja prednja straža austrianske armade zagledala sovražnika v ugodnem položaji blizo Montanare, mu je nadtopničar Čehovin naproti šel s svojima dvema obicama in začel nad-nj na vso moč streljati, dasiravno ga je sovražnik neprenehoma osipal s kroglami tako, da je bil nekoliko ranjen od granatne treske. Neprestrašen je napredoval s svojim streljanjem tako, da so morali topovi sovražnika na zadnje po sili umolknuti. Tri druge protivne topove, ki so se mu bili poznej na levi strani ceste približali, je Čehovin precej pozdravil s tako močnim ognjem, da še začeti niso utegnili na-nj streljati, in je med sovražno četo nastala takošna zmešnjava, da so prišli v roke austrianskih vojakov vsi njeni topovi in vozovi obloženi s strelnim prahom, kakor tudi veliko njenih konj, orožja in vjetnikov. Poslavljenje, ktero je bilo pri ti priložnosti podeljeno pogumnemu nadtopničarju, je bila velika sreberna kolajna (medalja), odločena za tiste, ki se v vojski serčne skazujejo.

28. julija 1848 je bil Čehovin prišel tudi kot nadtopničar s polovíco otopjeka blizo Somme Campagne. To se je pripetilo ravno takrat, ko je brigada, pri kteri je služil, bila strašno nadlegovana po premoči sovražnika. Čehovin je prišel takrat tako blizo njega, da je bil v daljini, v kteri se po navadi strelja s kartačami. Akoravno je stal nasproti dvojnemu številu ognjenih žrel, in akoravno je bil v tistem času tudi zlo dražen od ognja tako imenovanega majhnega strelnega orožja, je on vendar *tako močno in jako na protivne topove in trume streljal*, da je armado sovražnika zapodil na beg, razun tistih, ki so mertvi po tleh obležali. V ti priložnosti je pa tudi poveljnik austrijanske baterije Pauer častno smert storil. Namesti njega je tedaj nadtopničar Čehovin poveljstvo prevzel in vladal vojni ogenj celi čas; ker je pa več njegovih vojšakov bilo močno ranjenih, je bil prisiljen nekaj časa samotež pri topovju ostati in namesti topničarjev (kanonirjev) delati. Tukaj si je junak Čehovin drugo kolajno zaslužil, in sicer zlato.

V tem, ko se je na 26. julija brigada mestu Volte približevala, je stotnik (kapitan) glavnega stana ali generalštaba, John, napredovanje velike trume sovražnikov oznanil. Takrat je nadtopničar Čehovin brez odloga naprej poslal dva topova s prednjo stražo, potem ko je bilo vse napravljeno, kar se je za to potrebno zdelo. Ta prednja straža je imela zasesti ustje ondotne ceste. Čehovin sam je pritisnil za njo s štirimi topovi, ktere je na levi strani ceste na nekem griču tako dobro in véšto postavil, da protivnik ni mogel temu ostopjeku blizo priti, dasiravno je imel trikrat več topov. Iz tega mesta je Čehovin streljal na sovražnika, ki je vdrugič naprej silil, tako silovito in krepko, da je bil vsakkrat z grozno zgubo nazaj porinjen. Ob mraku so se pa spet piemontežki bataljoni zbirali na podnožji griča in si prizadevali nazaj tiščati tanko razprostranjeno verstо vojakov, ki so spred puškarili in so protili otopju, dokler se ni umaknilo. — Kakošno osodo so pa Piemontezi imeli sledeči dan, to je, v boju 27. julija 1848, v kterem med druzimi austrijanskimi junaki se je bil tudi Čehovin slavnega skazal, je dobro znano celemu svetu. Tudi za to junaštvo ni Čehovinu uteklo dobro zasluženo poslavljenje, — povikšan je bil na stopnjo poročnika ali lajtnanta in poveljnika gori omenjenega otopja (baterije).

Priložnost, se še slavnejega skazati je Čehovinu prinesla druga vojska v Italii leta 1849. Služeč v brigadi kneza Kolovrata pri Mortari, je on s svojim otopjem 21. mesca marca zamogel storiti, da pod njegovim modrim vodstvom so kmalu umolknili protivni topovi, in da so bili Piemonteži nazaj v omenjeno mesto zapodeni. V imenitni bitvi blizo Novare je Čehovin naprej šel s polovíco svojega otopja na desni strani olengove ceste do 700 korakov daleč od trum Piemontezov, v tem ko so ti strašno in silovito streljali s svojimi topovi. On je pa na to tako krepko in neprestano z gromenjem svojih topov odgovarjal, da mu je s tem po sreči šlo dva tistih razdjati. V ti bitvi se je zgodilo, da se mu je z neko ploskačo (granato) en top razbil, da je zraven tega ob enega vojaka in ob dva konja prišel, in in da mu je pet mož silno sožganih obležalo. Ravno ta čas sta bila v naj veči nevarnosti hrabri polk Franc Karl, in 9. lovski bataljon. Bati se je bilo, da bi obadva sceloma ne bila pokončana. V tako nevarnem hipu je poročnik Čehovin z ostalima dvema topovama berž planil nad sovražnika prihrujočega, in čeravno mu je večje število ognjenih žrel nasproti stalo, je vendar iz daljine začel tako morivno s kartačami grometi na bližajoče so Piemonteze, da so bili na to vižo zaderževani tako dolgo, dokler mu ni došla pomoč, akoravno mu je protivnik razderl en top, umoril več konj in ranil veliko strežnikov pri topovih. Za tù doveršeno velikovažno početje, ktero je posebno sijajno med toliko druzimi deli, je Čehovin dobil križ reda Marije Terezije, in je bil povzdignjen v baronovski stan po ustanovitbah omenjenega častnega reda. Po tem je bil slavni naš rojak izvoljen za nadkojnika ali ritmajsterja v ulanskem regimentu.

Odlikoval se je sicer Čehovin še v več druzih priložnostih, in posebno pa v Vičenci, Milani in v Livorni, in si je tako popolnoma zaslužil mesto v versti slavnih junakov izvertnega austrijanskega topništva. Verdelski.

Slovanski popotnik.

* V Zagrebu se natiskuje že vdrugič „Kraljodvorski rokopis“, prestavljen iz staro-českega jezika od Ivana Tèrnskega. Pervo izdanje je bilo natisnjeno v 1500 iztisih, pa v kratkem je bilo pokupljeno. Redko ktera knjiga se ponositi more, da je v tako kratkem času drugipot izdana (Nar. Nov.) Kako je to, da še slovenske prestave te krasne knjižice nimamo? Kaj so naši pisatelji zares tako plašni, da si ne upajo tudi male stvarice na svoje stroške na svetlo dati? Kaj so naši bukvarji in tiskarji zares tako skopi, da se ne lotijo ničesar, kar ni že zaárano z dobičkom pred natisom? Mične pesmice častitljivega „kraljodvorskega rokopisa“ kdo vas bo rešil!

* Dunajski profesor, gosp. Šembera, dal je ravno v natis zgodovino českega slovstva.

30. septembra umerl je v Krakovem iz bojev poljskih znani general Chlopicky, nekdajni poljski diktator.

* Družtvo sv. Cirila in Metoda na Moravskem pripravlja k tisku spis: „knihy pro poutniky“ od Jana Soukupa.

* V Hamburgu je začel časopis „Literarische und kritische Blätter“ podajati naj imenitniše novice iz slovstva slovanskega kakor tudi druge zadeve v slovstvu slovanskem.

* Družtvo sv. Mohora v Celovcu je te dni razposlalo družbinikom 1. del „djanja svetnikov božjih“, „slovenski Goffine“, 2., 3. Mozesove bukve“, in pa družtvini račun za leto 1853. Milostljivi knezoškof gg. Slomšek so z dragima knjigama „djanja svetnikov“, ki so ju darovali družbenikom, veliko veliko pripomoč dodelili družtvu slovenskemu narodu, pa podali lepo berilo, ki ga je dosihmal še pogreševal.

Novičar iz mnogih krajev.

Po naznanilu c. k. ministerstva se bo izdajanje dolžnih pisem za deržavno posojilo kmali začelo. — Dohodki na cesarskih železnicah druge kvatre t. l. so znesli 4 mil. in 958.051 fl.; peljalo se je v tem času 1 mil. in 592.001 ljudí, 9 mil. in 470.423 centov pa blaga. Veliko se govorí, da se bojo cesarske železnice neki francoski družbi za 90 let v najém (štant) dale; kupna cena je nek 200 milionov frankov (80 milionov goldinarjev našega dnarja); plačala se bo kupšina v 3 letih brez činža; odstop od dogovora na obéh straném je na 6 tednov izgovorjen. — Svitli nadvojvoda Joan so poslednji veliki zbor koroške kmetijske družbe 24. okt. počastili s svojo nazočnostjo; drugi dan so se vernili spet v Gradec nazaj. — Slišali smo, da so presv. cesar že poterdili slovensko prestavo nove „cesarske pesmi", ktera ima veljati za vse slovenske dežele kot polnoverna prestava; rabilo se je za ta prevod nek 12 pesem, ki so bile v časnikih natisnjene ali v rokopisih na Dunaj poslane. — Brali smo v nekem českem časniku, da se ravno zdej pomenkvajo vlade mnogoverstnih dežel, da bi se v parižko razstavo namenjeno blago na vse železnice brez plačila jemalo; ako se to doverši, ne bo pošiljanje blaga v to razstavo nikomur pri nas stroškov za vožníno prizadjalo, ker na austrijanskih in francoskih železnicah bode že tako to brez plačila šlo. — Gotovo je, da kolera na Dunaji oojenjuje in se proti ogerski strani vleče; v Požunu (Presburgu) se je že prikazala. — Stara kraljica parska Terezija, žena kralja Ludevika, je tudi te dni za kolero umerla. — Francoska vlada je začasno prepoved razglasila, da nihče ne smé na Francoskem žganja žgati iz žita in druzega moknatega sadú, ker kruha je zdej ljudstvu pred vsem drugim potreba. — V vojski v Krimu se še zmiraj ni nič dognalo; zadnje novíce pravijo, da bombe zedinjene armade še niso dosti opravile; z naglim naskokom pa nočete Sevastopolja vzeti, ker bi naj manj 10.000 vojakov moglo gotovo smert storiti; skleniła sta tedaj vojskovodja francoske in angleške armade bolj od deleč z velikimi bombami in brez naskoka; mesto, luko in rusovske barke pokončati (?). Ker pa — se iz Carigrada piše — se bo v tem rusovska armada zlo pomnožila po dohodu novih kardel, se bojo gotovo enkrat ali pa še večkrat na planem udarili. 18. t. m. so nek Rusi že tako od več straní iz terdnjave ob enem planili nad zedinjeno armado, ki jih je z velikim trudom in veliko zgubo nazaj zapodila. Kakor izid vojske na Krimu še ni gotov, tako negotovo je še tudi, ali bota parski minister Pfordten in saksonski Beust, ki obá prideta iz Berlina tudi na Dunaj, spravila austrijansko in prusko vlado v edinstvo. Iz Petrograda je prišlo 18. t. m. od rusovskega ministra pismo v Berlin na ondašnjega rusovskega poročnika, v kterem on pravi, da rusovska vlada nepremakljivo ostane pri svoji politiki zastran turških dežel. — Zdej hočejo Francozi in Angleži tudi v severne kraje Amerike vojne barke poslati, da naj ondi pokončajo naselitve Rusov, ki imajo ondi le 2 fregati po 24 topov, 1 korveto in 2 parobroda. — Knez černogorski Danílo je prišel 26. t. m. v Zadar; od tod gré v Terst, in iz Tersta na Dunaj.

Prodani sin in spokorjeni razbojnik.

(Dalje.)

Rekši to je spustil se od grada,
In naravnost jezdi proti Rimu.
Dolgo jezdi več ko celo leto,
Skoči z belca trudnega konjiča,
Zažene ga po trati zelenej,
Da se hrani in napije vode.
Janko grede peš u sveto mesto,
V sveto mesto, papeža poslopje,
Ino stopi k svetemu očetu,
Pa ponižno jame govoriti:
„Sveti oče, božja pomoč naša!
Iz dežele daljne sem priromal
K vam očetu, božjemu prijatlu,
Da me hude rešite nadloge.
Lastni oče me prodal je vragu,
stni oče v maternem telesu".
Z roko belo si oči zatisne
Sveti oče slavni rimski papež.
V perstanu se demant mu zasveti
Ko danica na višnjevem nebu.
Dolgo misli pa ustane kviško,
In čestito jame besediti:
„Bore revež! da se Bog usmíli!
Al nič ti ne morem pomagati.
Hočem pa ti dober sovet dati:
Tam kjer bili pervi so kristjani,
Tam na gori duplja je prostorna,
In puščavnik star živi u duplji,
Angel nosi vsaki dan mu jesti.
Ak ne more ti ta pomagati —
Druzega ne vem ti sveta dati".
Papežu se lepo je poklonil,
Plašč poljubil mu je pozlačeni,
Rimsko mesto hipoma zapustil,
Usede se na konjiča svoga,
Ino jezdi proť izhodu solnca.
Popotaval tri dní čez puščave,
Tri dní jezdil je čez gojzde tamne.
Zasvetilo ko je rano solnce,
Vidi skalo ovito z beršljinom,
Stanovanje starega meniha.
Pred njo leva silna sta ležala,
Varha koče od Boga poslana.
Ko sta čula, da nekdo se bliža,
Zarjoveta kakor grom v oblacih.
Spenja belic se na zadnje noge.
Mniha kliče 'z gerla vsega Janko:
„Duša božja, stari eremite!
Pridi 'z koče, potolaži leva!"
Glas menihu pade na ušesa,
Pa ustane gre iz svoje koče.
Brada bela visi mu do pasa.
Migne z roko levoma serdit'ma.
„Kaj tu iščeš, neznani mladeneč?
Al' zašel si, pravo pot izgrešil?"
Odgovarja staremu menihu:
„Zašel nisem, pota ne izgrešil,
K vam peršel sem iz dežele daljne.
Pozdravi vas sveti oče papež,
Prosi vas, da vi mi pomagajte!"
Janko skoči na tla s konja belca,
Priveže ga za vejo drevesa.
Sedeta pred skalo v hladno senco.
Stari vpraša, odgovarja Janko.
Vse pove mu od kraja do konca,
Česar išče, kaj se je zgodilo.
Z roko suho si opira glavo.
Vse posluša kar mu Janko pravi.
Dolgo misli, sivo glava maja,
Dolgo misli z rahlim glasom počne:
„Posel težak z vragom se boriti!
Izprositi vse je lože Boga.
Kakor vragu las 'z glave uzeti.
Bog sam vé, ne morem te rešiti".
Oblediste Jankotu ličesi,
Mlade oči solz so grenkih polne,
Trese ves se, kakor tanka šiba.
Tiho zdihne 'z globočine serca:
„Na vsem svetu ni pomoči za me".
Pogleduje ga puščavnik milo,
Pa tolaži z dobro ga besedo:
„Ne obupaj, še je pomoč za-te!
Blizo v gojzdu tamnem je razbojnik,
Ki z vragom vikšim je botrinja.
Zagovoril se hudič je terdo,
Da bo storil, kar bo želel ropar.
Zagovoril ropar se je terdo,
Da bo storil vse po volji vraga.
Prikupiti roparju se moraš.
Dete eno le ima razbojnik,
To je gluho, mutasto in hromo.
Na! mazílo, da pomažeš dete,
Ino zdravo bo ko serna v gori".
Pod rujavo kuto seže stari,
Ino da u školjki mu mazilo,
S kterim rana vsaka se ozdravi.
Ko začela noč je postajati,
V kočo gresta, da počije Janko.
Legel je na mahnato posteljo,
Sladko spal do belega je dneva.
Vso noč molil je stari puščavnik,
Lepo molil do jutranje zore.
Kadar zmolil, Jankota pokliče,
Da ga spremi, pravo pot mu kaže.
Janko zdrami hitro se iz spanja,
Umije si lice s hladno vodo,
Belca prime za berzde sreberne,
Za menihom po stezi gre ozki.
Ko že daleč bila sta od koče,
Se ustavi svetitelj puščavnik.
Še učí ga rabiti zdravilo,
K roparju mu pravo pot pokaže:
„Derži vedno leve se stezice,
Clo do vrat te bode pripeljala.
Idi z Bogom, da si srečen Janko!
Zdaj verniti spet domu se moram".

(Dalje sledí.)

Slovo od mojih prijatlov na Stajarskem.

Višji poklic me je odpeljal iz mile moje domovine v drugo deželo, tudi drago in ljubo. Vendar s težkim sercom sem zapustil tiste kraje, kjer je zibelka moja tekla, kjer počivajo moji ljubi stariši, kjer sem preživel vesele čase mladosti. Britko mi je bilo Ormuž in Ormužane zapustiti, kjer sem skoz poltretje leto toliko prijaznost vžival, da je vse svoje žive dní pozabil ne bom. Ker pa ni bilo mogoče toliko časa si odtergati, da bi bil, kakor sem želel, se osebno poslovil od vsih svojih ljubih prijatlov in znancev, naj to pismo veljá vsim za preserčno slovó! Oglasil pa se bom, če Bog dá, iz drage horvaške zemlje tudi prihodnje večkrat v „Novícah" *). Z Bogom krasna štajarska dežela! z Bogom mila domovina!

Iz Pregrade poleg Krapine. Franjo Hrašovec.

*) Nam bo jako drago. Vred.

Odgovorni vrednik: *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik: *Jožef Blaznik.*